

גיליון מספר 20 – מרס 2013

טיפים שימושיים לכתיבה - משולחנו של צוות העברית באכסניית הלשון במכללה¹

התאהבתי בה..... בלשון העברית!

והפעם: מילים ב'תחפושת'

גם מילים אוהבות להתחפש בצורות שונות ובאופנים שונים

יש מילים שלובשות 'תחפושת' בהגייה, יש - במשמעות ויש - בדקדוק

'תחפושת' בהגייה

המילים הללו לא 'נולדו' בעברית, אך הן התאימו עצמן מבחינת ההגייה לחוקי ההגה של השפה העברית - הן התחפשו למילים בעברית:

טלוויזיה [Television]

דמוקרטיה [Democracy]

היסטוריה [History]

טלפון, מטלפון (גזרות מן המילה טלפון (Telephone) פא דגושה-פוצצת; ph <- [פ

'תחפושת' במשמעות

המילים הללו מצויות במקורות במשמעות אחת ובימינו הן משמשות במשמעות אחרת

אקדח - במקרא = אבן טובה, "וְשִׁמְתִי כְדָכָד שְׁמֹשֶׁתֶיךָ וְשַׁעֲרֶיךָ לְאַבְנֵי אֶקְדָּח וְכָל-גְּבוּלְךָ

לְאַבְנֵי-חֶפֶץ" (ישעיהו נד, יב); בימינו - כלי נשק

חשמל - במקרא [אולי] מתכת נוצצת, או צבע מזהיר ומבריק, "כָּעֵין חֲשָׁמַל כְּמֵרְאֵה-אֵשׁ

בֵּית-לָהָה סָבִיב" (יחזקאל א, כז); בימינו - צורת אנרגיה

אבוב - במקורות - צינור, בימינו - כלי נשיפה מעץ; גלגל הגומי הפנימי שבתוך הצמיג -

הנקרא גם פנימית

¹ ד"ר עדית שר - מרכזת, זהבה קב-ונקי, אוסנת שריג

תחפוש' בדקדוק

המילים הללו מינן הדקדוקי הוא מין נקבה, לכן היינו מצפים לצורת הריבוי המשמשת במין זה -ות; תחת זאת צורת הריבוי שלהן היא כריבוי ממין זכר -ים

דְּבוּרִים [דבורה] - הדבורים עמלות ודבש מכינות; על הדבורה נאמר: דְּבִשָּׁה מְתוּק וְעֻקְצָה מֵר (דברים רבה א)

עֲדָשִׁים [עדשה] - נְזִיד-העדשים עשוי מעדשים אדומות, ירוקות וצהובות; וביאליק כותב: לא אִמְכַר בְּכוֹרְתִי בְּנִזֵּד-עֲדָשִׁים (על סף)

המילים הללו מינן הדקדוקי הוא מין זכר, לכן היינו מצפים לצורת הריבוי המשמשת במין זה -ים; תחת זאת צורת הריבוי שלהן היא כריבוי ממין נקבה -ות

פְּזֻמְקָאוֹת [פזמק-גרב] - חֶלֶץ הירָשֶׁל נֶעְלִיו ופָּשַׁט אֶת פְּזֻמְקָאוֹתָיו הַלְחִים (עגנון, כפות קצה)

פְּמוֹטוֹת [פמוט] - הפמוטות העתיקים עשויים מכסף

פְּעוֹטוֹת [פעוט] (ילד קטן) וגם פְּעוֹטָה (ילדה קטנה)² - הַפְּעוֹטוֹת מְקַחֵן - מְקַח וּמְמַכְרֵן - מְמַכֵּר בְּמַטְלָטְלִין (גיטין ה, ז)

ילדים 'מחפשים' מילים

מילים מן האנגלית 'לבשו' עברית [בפי הפעוטות הצבריות וגם הצברים]

לְשִׁמְפֹן [Shampoo] לחפוף ראש בשמפו; אימא אני רוצה לְשִׁמְפֹן את הראש לבד

לְהַפְלִישׁ [To flash] להוריד את המים בשירותים; אני לא מצליחה לְהַפְלִישׁ את המים בעצמי

שׁוּזִים [Shoes] נעליים; אני לא רוצה את הַשׁוּזִים האלה

² פְּעוֹט = קטן, לא חשוב; פְּעוֹט - פְּעוֹטִים, פְּעוֹטָה - פְּעוֹטוֹת; להבדילו מִפְּעוֹט - פְּעוֹטוֹת